

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Miletičova 3,
824 67 Bratislava

Štatistika rodinných účtov v krajinách V4

jún 2016

Body prezentácie

- Úvod
- Spoločné znaky štatistiky RÚ v krajinách V4
- Popis zisťovania RÚ v krajinách V4
  - Slovenská republika
  - Maďarsko
  - Česká republika
  - Poľská republika
- Porovnanie a budúcnosť štatistiky RÚ v krajinách V4
- Záver

Úvod

- úloha štatistických zisťovaní – poskytnutie kvalitných výstupov pre proces rozhodovania
- úloha RÚ - poskytnúť údaje pre:
  - analýzy životnej úrovne
  - tvorbu sociálnej politiky
  - iné štatistiky (NÚ, spotrebiteľské ceny)
  - vzdelávacie a výskumné inštitúcie
  - verejnosť...

Spoločné znaky RÚ v krajinách V4

- realizácia RÚ dlhodobo, od vstupu do EÚ na základe „gentlemantskej dohody“
- metodika a odporúčanie pre harmonizáciu
- COICOP-5
- **Cieľ** – ukazovatele o štruktúre výdavkov a spotrebe
- **Predmet zisťovania** – peňažné, nepeňažné výdavky a spotreba (peňažné a naturálne príjmy, charakteristika domácnosti a jej členov, údaje o vybavenosti)
- **Jednotka zisťovania** – súkromná hospodáriaca domácnosť

Zisťovanie RÚ v SR

História

- od polovice 50-tych rokov 20. storočia každoročne, riadené celorepublikovo
- od roku 1993 ŠÚ SR
- od r. 1997 COICOP, výpočet čistých peňažných hodnôt
- do roku 2004 kvótový výber, údaje zisťované počas celého roka, národné číselníky
- od roku 2004 náhodný výber, úprava nástrojov zisťovania
- rok 2010 – vzorka „nízkopríjmových domácností“
- 2013 a 2014 zber údajov iba v 1. štvrťroku
- 2013 až 2015 príprava redizajnu a realizácia RÚ novým spôsobom

Zisťovanie RÚ v SR

Redizajn

- udržanie kvality pri znížení nákladov na zisťovanie
- zníženie zaťaženosti spravodajských jednotiek
- použitie progresívnych metód pri zbere údajov (mixový zber údajov, PAPI , CAPI)
- príprava podmienok na zavedenie mikrosimulačného modelu,
- harmonizácia zisťovaní sociálnych štatistík (otestovanie prepojenia zisťovaní EU SILC a RÚ),
- skvalitnenie výberu vzorky,
- príprava nového spôsobu spracovania údajov

Zisťovanie RÚ v SR

Súčasnosť

- opora výberu – súbor bytových domácností z databázy SODB 2011
- proporcionálny, stratifikovaný dvojstupňový výber
- veľkosť vzorky 4785 domácností (r. 2015)
- realizácia RÚ
  - ŠÚ SR, sekcia demografie a sociálnych štatistík, odbor štatistiky živ. úrovne obyvateľstva a sekcia všeobecnej metodiky a registrov (metodika, spracovanie)
  - Sekcia zberu a spracovania dát v priemysle a terénnych zisťovaní v Banskej Bystrici (nábor domácností, zber údajov, vytvorenie databáz)
- **Formuláre**

Prehľad o zložení a o príjmoch domácnosti

Prehľad o zložení a o príjmoch domácnosti
Rok 2015

IKF								Rok		Mesiac		Číslo spravodajskej jednotky								Vzorka
Q	R	0	1	0	0	2	7	1	5											

Okres

Obec

Vami uvedené dôverné údaje sú chránené, nezverejňujú sa a slúžia výlučne pre potreby štátnej štatistiky.
Ochranu dôverných údajov upravuje zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.
Ochranu osobných údajov upravuje zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov
a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Za ochranu dôverných a osobných údajov zodpovedá Štatistický úrad Slovenskej republiky.

A. Informácia o kontakte

Návšteva	I. r.	Dátum návštevy	Cas návštevy	Výsledok návštevy
		1	2	3
1.	1			
2.	2			
3.	3			

11 - spolupracujúca
21 - odmietnutie spolupráce
22 - domácnosť nezastihnutá
23 - domácnosť nespôsobilá odpovedať
24 - byt je neobývaný
25 - iný dôvod

Dátum a čas opytovania

Dĺžka rozhovoru	I. r.	Dátum opytovania	Čas začiatku opytovania
		1	2
Časť "Zloženie"	1		

1. Údaje o členoch domácnosti I.

Poradové číslo člena domácnosti	Identifikácia člena domácnosti		Mesiac narodenia	Rok narodenia	Pohlavie	Krajina narodenia	Štátne občianstvo	Rodinný stav	Konsenzuálny zväzok
1	a	I.r.	2	3	4	5	6	7	8
01	Prednosta	1							
02		2							
03		3							
04		4							
05		5							
06		6							

Vzťah člena domácnosti v riadku k osobe uvedenej v stĺpci

Poradové číslo člena domácnosti	Identifikácia člena domácnosti		Poradové číslo člena domácnosti											
			01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
			Identifikácia člena domácnosti											
			Predmostia											
1	a	I.r.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
01		1	X											
02		2		X										
03		3			X									
04		4				X								
05		5					X							
06		6						X						
07		7							X					

01 - manžel/ka
02 - otec/matka
03 - syn/dcéra
04 - brat/sestra
05 - zať/nevesta
06 - svokor/svokra
07 - starý otec/stará matka
08 - vnuk/vnučka
09 - iný príbuzný
10 - mimo príbuzenského vzťahu

1. Pravidelné príjmy domácnosti - mesačné

Mala Vaša domácnosť v mesiaci zisťovania (za predchádzajúci mesiac) nasledovné príjmy?
Prosím, uveďte výšku príjmu v eurách a centoch za celú domácnosť

Druh príjmu	I. r.	1 - Áno 2 - Nie	Výška príjmu (v Eur)	
		1	2	
Pravidelná peňažná pomoc rodinám s deťmi	1			
Pravidelná sociálna pomoc	2			
Pravidelný príspevok na bývanie	3			
Pravidelný príspevok na vzdelávanie	4			
Iné pravidelné sociálne príjmy	5			
Ostatné pravidelné príjmy (napr. pravidelná podpora, výživné)	6			

2. Ostatné príjmy domácnosti - za posledných 12 mesiacov

Mala Vaša domácnosť za posledných 12 mesiacov nasledovné príjmy?
Prosím, uveďte výšku príjmu v eurách a centoch za celú domácnosť

Druh príjmu	I. r.	1 - Áno 2 - Nie	Výška príjmu (v Eur)	
		1	2	
Príjem z úrokov, dividendy, zisky z kapitálových investícií	1			
Príjem z prenájmu hnuteľného a nehnuteľného majetku	2			
Hrubé príjmy z predaja poľnohospodárskych prebytkov	3			

Poradové číslo člena domácnosti		1 - áno / 2 - nie	Peňažné príjmy od zamestnávateľa (vrátane nepravidelných)			Čisté príjmy z podnikateľskej činnosti použité na súkromné účely, honoráre, tantiémy	Sociálne príjmy členov domácnosti							Povinné zrážky z príjmov zo zamestnania			
			Výška príjmu zo zamestnania	H - hrubý príjem Č - čistý príjem	Príspevky zamestnávateľa na stravovanie		Starobný dôchodok, (vr. predčasného, výsluhového)	Invalidný dôchodok	Pozostalostné dôchodky (vdovský, vdovecký, sirotský)	Nemocenské dávky (dávky v chorobe, ošetrovné)	Materské / rodičovský príspevok	Dávka v nezamestnanosti	Príjmy z dobrovoľného dôchodkového poistenia/sporenia	Príspevok na opatrovanie ZŤP	Daň z príjmov	Povinné osobné poistenie spolu	v tom
																	povinné dôchodkové, nemocenské, invalidné, straty zamestnania	povinné zdravotné poistenie
	l.r.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
01	1																	
02	2																	
03	3																	
04	4																	
05	5																	
06	6																	
07	7																	
08	8																	

Pravidelné a veľké výdavky

PRAVIDELNÉ A VEĽKÉ VÝDAVKY DOMÁCNOSTI

Rok 2015

Registrované ŠÚ SR č. 12/15 z 19. 6. 2014

Ochranu dôverných údajov upravuje zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov. Za ochranu dôverných údajov zodpovedá Štatistický úrad Slovenskej republiky. Ochranu osobných údajov upravuje zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a zmene a doplnení niektorých zákonov.

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

IKF								Rok		Mesiac		Číslo spravodajskej jednotky								Vzorka
Q	R	0	1	0	0	2	8	1	5											

	I. r.	Dátum opytovania 1	Čas začiatku opytovania 2
1. rozhovor	1		
2. rozhovor	2		
3. rozhovor	3		

A. BÝVANIE

1. ÚDAJE O BYTE A VYBAVENOSŤ HLAVNÉHO OBYDLIA

Za hlavné obydlie/prvý byt/hlavný byt sa považuje obydlie, v ktorom domácnosť v prevažnej miere býva (prespáva) počas pracovného týždňa.

A1. Dom, v ktorom bývate je

Samostatný rodinný dom (1-3 byty)	☐ 1	Bytový dom, ktorý má 10 a viac bytov	☐ 4
Dvojdom alebo terasovitý dom	☐ 2	Iný druh ubytovania	☐ 5

5. PLATBY ZA TOVARY A SLUŽBY VZŤAHUJÚCE SA NA BÝVANIE

Poznámka:
Platby za tovary a služby sa týkajú tak hlavného ako aj druhého bývania. Zápisy v nasledovnej tabuľke sa týkajú pravidelných platieb, ktoré domácnosť platí pravidelne za obdobie jedného alebo viacerých mesiacov.

A28. Uveďte, či platíte za nasledujúce tovary a služby vzťahujúce sa na bývanie. Ak áno, uveďte, v ktorom mesiaci bola realizovaná posledná platba, za aké obdobie a v akej výške.

	I. r.	1-Áno 2-Nie	Posledná platba		Eur	kód COICOP
			v mesiaci	za počet mesiacov		
		1	2	3	4	5
Dodávka pitnej vody (vodné)	1					04.4.1.0
Odvod použitej vody (stočné)	2					04.4.3.0
Odvoz odpadu	3					04.4.2.0
Bezpečnostné služby v súvislosti s bývaním	4					04.4.4.2
Iné služby v súvislosti s bývaním (domovnícke, záhradnícke služby, poplatok správcovi bytu, čistenie žľabov, odstraňovanie snehu, údržba výťahov, upratovanie, spoločná anténa a i.)	5					04.4.4.9
Elektrina	6					04.5.1.0
Plyn z verejnej siete	7					04.5.2.1
Propán-bután v bombách	8					04.5.2.2
Kvapalné palivá (nafta, olej, alkohol a i.) na vykurovanie, svietenie	9					04.5.3.0
Uhlie (hnedé/lignit, hnedo-čierne, čierne, antracit)	10					04.5.4.1
Ostatné tuhé palivá (iné ako uhlie; koks, brikety, pelety, palivové drevo, drevené uhlie, rašeliny a i.)	11					04.5.4.9
Teplo a teplá voda zo zdroja mimo domu	12					04.5.5.0

Denník bežných výdavkov domácnosti

Príklady záznamov v tabuľke

I. r.	Názov a podrobný popis tovaru	Množ-stvo	Merná jednotka						Suma		Nákup do zásoby	Miesto nákupu	Kúpa mimo SR
			g	dkg	kg	ml	l	ks	Eur	centy			
	1	2	3						4	5	6	7	8
1	CHLIEB RAŽNÝ	405	x						1	65			
2	MLIEKO OD SÚKROMNÍKA	2					x		1	50			
3	KURČA BEZ DROBKOV	1,5			x				2	36			X
4	KALERÁB	250	x						0	70			
5	MED	800	x						1	49		T	
6	CIGARETY - GOLDEN GATE BLUE - 1 krabička, 19 ks, v bufete	19						x	2	80			
7	ACTIVIA DANNONE JOGURT BIELY (6X120G)	720	x						2	40			
8	KRYŠTÁLOVÝ CUKOR	10			x				15	-	9		
9	POMARANČOVÝ DŽÚS	2					x		1	15			
10	METAXA (2 fl. x 0,7 l)	1,4					x		14	-			
11	BÁNOVECKÁ SYROVÁ TORTA	2,5			x				31	50		I	
12	RYŽA LÚPANÁ GUĽATÁ	12			x				12	-	5	I	
13	CIGARETY - MARLBORO (20 krab. po 19 ks)	380						x	65	40		I	X
14	ELEKTRONICKÁ CIGARETA	2						x	17	29			
15	100% WHEY DELITE-VÝŽIVOVÝ DOPLNOK-DOBIERKA	2 350	x						45	90		O	X

Publikované výstupy

- zloženie domácnosti (priemerný počet členov, ekonomicky aktívnych, závislých detí, dôchodcov, ostatných členov)
- hrubé a čisté peňažné príjmy (z pracovnej činnosti, sociálne príjmy)
- naturálne príjmy
- **výdavky** - podľa odborov COICOP, príp. podľa skupín, tried, kategórií

Príjmy a výdavky - v publikácii na osobu a rok – zverejňovanie ročne (júl)

v Slovstate - na osobu a mesiac – zverejňovanie štvrťročne

Podľa rôznych typov domácností – podľa ekonomického postavenia prednostu, podľa počtu ekonomicky aktívnych členov, podľa počtu nezaopatrených detí, podľa typu obce...

letáky

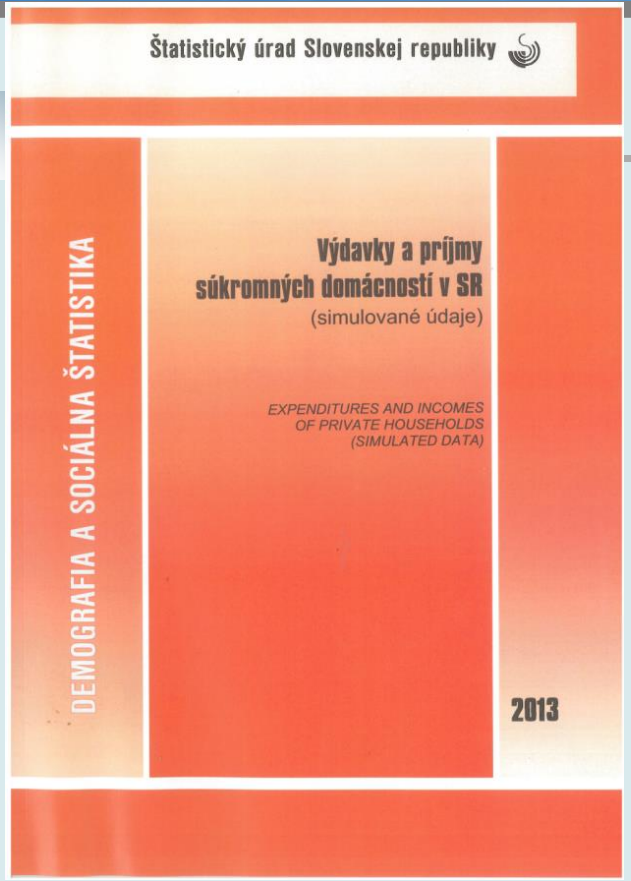

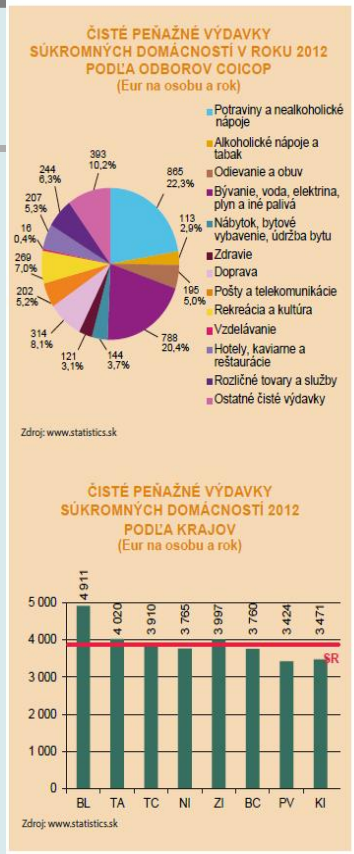

Odkaz na publikáciu Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR 2012 a publikáciu Výdavky a príjmy súkromných domácností v SR 2014 (simulované údaje)
Odkaz na databázu Slovstat Peňažné výdavky súkromných domácností podľa účelu použitia

Zisťovanie RÚ v Maďarsku

História

- od roku 1949 každoročne
- 1983 -1993 v dvojročných intervaloch
- od 2008 spájanie vzorky so zisťovaním EU SILC

Súčasnosť

- veľkosť vzorky – približne 10 000 domácností
- rozdelené podľa geografických celkov (7 regiónov NUTS2) na všetky mesiace v roku
- domácnosť v zisťovaní 4 roky (štvorročný panel)
- ročne obmena ¼ vzorky

Zisťovanie RÚ v Maďarsku

Súčasnosť

- výber - náhodný, stratifikovaný viacstupňový
- výberová jednotka - byt
- spravodajská jednotka - súkromná hospodáriaca domácnosť
- nástroje zberu – denník o príjmoch a výdavkoch, vypĺňa počas dvoch týždňov - údaje o všetkých príjmoch a výdavkoch, zapisuje mesačné výdavky
- retrospektívny rozhovor o svojich príjmoch a veľkých výdavkoch. Záznam údajov CAPI alebo CAWI (od roku 2015)
- Výstup zo zisťovania publikácia s ročnou periodicitou
- Výsledky zisťovania na internetovej stránke Maďarského štatistického úradu

Zisťovanie RÚ v Českej republike

História

- do roku 1993 spoločná so Slovenskom
- prechod na využitie medzinárodnej klasifikácie COICOP v roku 1999

Súčasnosť (2015)

- výber jednotiek na základe kvótového výberu
- veľkosť vzorky približne 3 000 domácností
- zloženie výberu podľa zvolených výberových znakov zodpovedá štruktúre domácností v ČR
- jednotka výberu a spravodajská jednotka je hospodáriaca domácnosť
- osoba na čele domácnosti je v úplných rodinách vždy muž, v neúplných rodinách prevažne rodič, v domácnostiach nerodinného typu člen s najvyšším príjmom

Zisťovanie RÚ v Českej republike

Súčasnosť

- údaje o príjmoch, výdavkoch a spotrebe zapisuje domácnosť za všetkých členov domácnosti do denníka spravodajskej domácnosti počas dvoch mesiacov v roku
- v zostávajúcich mesiacoch oznamuje iba celkovú sumu výdavkov
- domácnostiam sa za vyplnené denníky vypláca odmena
- výstupy zo zisťovania – publikácia, prezentované na internetovej stránke ČSÚ

Zisťovanie RÚ v Českej republike

Redizajn

- na základe záverov z auditov štatistiky RÚ z rokov 2005 a 2013, zo správy o kvalite RÚ vydanej za rok 2010 Eurostatom, konzultácií s inými národnými štatistickými úradmi, najmä so ŠÚ SR a na základe záverov z workshopu k zisťovaniu RÚ (Praha, jún 2015)
- príprava redizajnu 2014 – 2015
- schválený vedením ČSÚ v novembri 2015
- realizácia zisťovania 2016 (redukovaný výber), od roku 2017 novým spôsobom
- prechod z kvótového na náhodný výber
- integrácia so zisťovaním EU SILC
- zníženie záťaže respondentov (možnosť vyplnenia denníka elektronicky, umožnené odovzdanie pokladničných bločkov)
- dĺžka referenčného obdobia 2 x 4 týždne

Zisťovanie RÚ v Poľskej republike

- od roku 1957 každoročne
- výber náhodný, dvojstupňový
- veľkosť vzorky viac ako 37 000 domácností rozdelených do územných celkov (16 vojvodstiev)
- štatistiku RÚ vykonáva 16 regionálnych štatistických úradov, ktoré riadi Centrálny štatistický úrad
- dvojročný panel, dĺžka referenčného obdobia 1 mesiac
- opytovatelia – zamestnanci štatistického úradu

Zisťovanie RÚ v Poľskej republike

- formuláre – počet 5
  - formulár pre opytovateľa,
  - záznam sociálno-demografických charakteristík domácnosti a jej členov, údajov o bývaní a výdavkoch na bývanie,
  - denník príjmov a výdavkov, vrátane spotreby,
  - záznam veľkých výdavkov (štvrťročné výdavky),
  - záznam o naturálnych príjmoch (každých 5 rokov - údaje pre zaslanie do Eurostatu)
- Výstup – publikácia s ročnou periodicitou
- v súčasnosti vyhodnotenie použitia formy zberu údajov CAPI a CAWI (vyplnenie denníka príjmov a výdavkov prostredníctvom internetu)
- ostatné formuláre vypĺňané spôsobom CAPI
- po vyhodnotení výsledkov pilotného zisťovania rozhodne Centrálny štatistický úrad o ďalšom využívaní spôsobov CAPI a CAWI pri zbere údajov

Porovnanie charakteristík zisťovania RÚ v krajinách V4

Charakteristika	Krajina			
	Česká republika	Slovenská republika	Maďarsko	Poľská republika
Hlavní užívatelia údajov RÚ	Interní užívatelia (ČSÚ): národné účty, spotrebiteľské ceny, poľnohosp. štatistika Externí užívatelia: ministerstvá univerzity, výskumné ústavy	Interní užívatelia (ŠÚ SR): národné účty, spotrebiteľské ceny, Externí užívatelia: ministerstvá, univerzity, výskumné ústavy, spoločnosti	Interní užívatelia (KSH): národné účty, spotrebiteľské ceny, Externí užívatelia: ministerstvá, univerzity, výskumné ústavy, spoločnosti	Interní užívatelia (GUS): národné účty, spotrebiteľské ceny, Externí užívatelia: ministerstvá, univerzity, výskumné ústavy, spoločnosti
Periodicita	ročne	do roku 2012: ročne od roku 2015: pravdepodobne každé 3 roky	ročne	ročne
Výber	2015: kvótový 2016: redukovaný kvótový, pilotné zisťovanie - náhodný 2017: náhodný	náhodný, dvojstupňový, stratifikovaný	náhodný, dvojstupňový, stratifikovaný	náhodný, dvojstupňový, stratifikovaný

Porovnanie charakteristík zisťovania RÚ v krajinách V4

Charakteristika	Krajina			
	Česká republika	Slovenská republika	Maďarsko	Poľská republika
Približná veľkosť vzorky (vyšetrený počet domácností)	2015: 3 000 2016: 1 750 (kvót. výber), 400 (pilotné zisťovanie) 2017: 1 600	4 700	10 000	37 000
Integrácia s inými zisťovaniami	2015: Nie 2016: pilotné zisťovanie - domácnosti z EU SILC (4. vlna) 2017: domácnosti z EU SILC	Nie	EU SILC	Nie
Forma zberu údajov	2015: PAPI 2017: PAPI denník, CAPI rozhovor	PAPI denník, CAPI rozhovor	PAPI, CAPI, CAWI	PAPI, CAPI, CAWI

Porovnanie charakteristík zisťovania RÚ v krajinách V4

Charakteristika	Krajina			
	Česká republika	Slovenská republika	Maďarsko	Poľská republika
Sieť opytovateľov	zamestnanci 14 krajských správ ČSÚ	zamestnanci Sekcie zberu a spracovania dát v priemysle a terénnych zisťovaní ŠÚ SR	zamestnanci Centra pre štatistické analýzy, sídla v 7 regionálnych úradoch KSH	opytovatelia - zamestnanci štatistického úradu
Dĺžka referenčného obdobia (vypĺňanie denníka domácnosťou)	2015: 12 x 1mesiac 2016: pilot: 2 x 4 týždne	1 mesiac	2 týždne	1 mesiac
Otázky o príjmoch	2015: áno 2017: súčasť otázok EU SILC	Áno	Áno (súčasť otázok EU SILC)	áno
Odmena pre domácnosť	2015: 160 EUR (za 12 mesiacov) 2016: 64 EUR	47,47 €	dar	dar

Porovnanie spotrebných výdavkov v krajinách V4 v roku 2010 na odbory COICOP v eurách na domácnosť a rok

Krajina	Odbor COICOP											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Česká rep.	1 986	285	513	2 223	642	280	1 097	469	1 046	70	515	677
Maďarsko	1 648	232	286	3 434	278	350	797	428	564	62	276	459
Poľsko	2 089	229	445	3 007	435	403	806	369	679	108	195	439
Slovensko	2 324	320	559	3 568	424	320	757	552	756	39	510	427

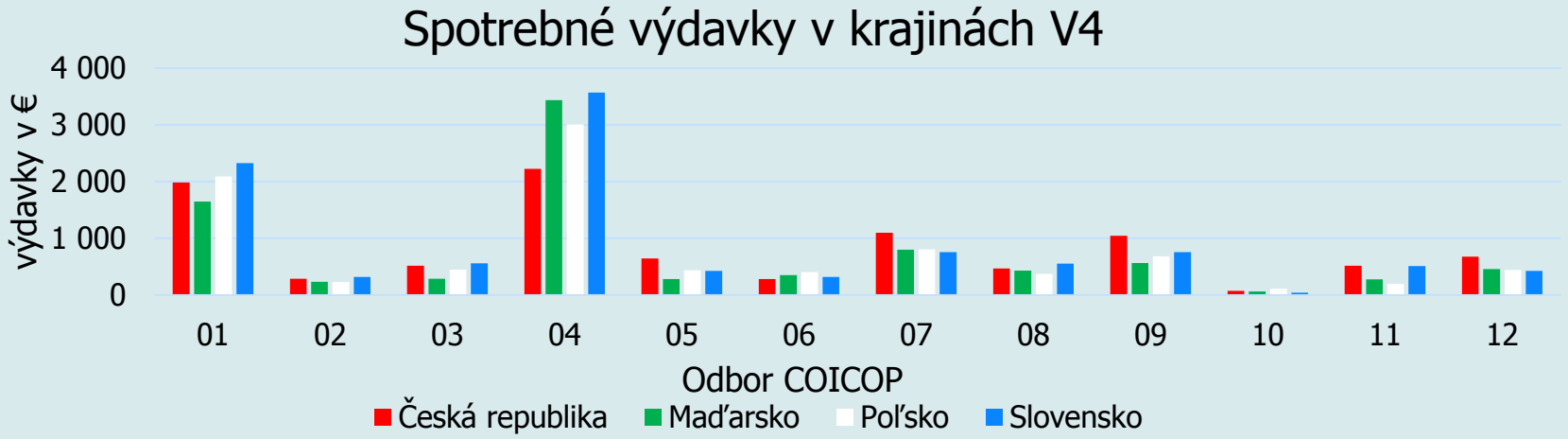

Zdroj: Eurostat, Household Budget Survey, 2010 Wave EU Quality report

Budúcnosť štatistiky rodinných účtov v krajinách V4

- postupné zbližovanie metodiky
- lepšia porovnateľnosť výsledkov štatistiky RÚ (aj v súvislosti s redizajnom RÚ)
- harmonizácia štatistiky RÚ - pripravované nariadenie komisie EU pre IESS (navrhovaná platnosť pre RÚ od r. 2025)
- ČR a Maďarsko – integrácia EU SILC a RÚ
- SR – mikrosimulačný model
- progresívne metódy pri zbere údajov (mixový zber údajov, PAPI , CAPI, CAWI)

Záver

- cieľ – podať informáciu o zisťovaní RÚ v krajinách V4
- k získaniu prehľadu prispel najmä workshop k RÚ v júni 2015 v Prahe
- odlišnosti v jednotlivých krajinách
- poznatky zo zisťovania v RÚ v krajinách V4 - motivujúce k zvýšeniu kvality zisťovania RÚ

Pripomienky, otázky

Róbert Vlačuha
Štatistický úrad SR
Miletičova 3, 824 67 Bratislava
robert.vlacuha@statistics.sk

Jozef Kotlár
Štatistický úrad SR
Miletičova 3, 824 67 Bratislava
jozef.kotlar@statistics.sk